

Prozvan talijanski zastupnici odgovaraju sa riječi: *prometto*.

Prozvan prvi hrvatski zastupnik Kozulić, čita: obećajem vjerno i poslušno cesaru i kralju, vjerno zakon i savjestno izvršavanje svojih dužnosti. (Buka među većinom i na galeriji).

Zast. Jenko čini kano i Kozulić. (Opet buka među zastupnicima i na galeriji, odakle se čuje uzvik: *impertinenti*.)

Zast. To m a si nastavljen kano pustiš, vi: prena manjini odgovor: tko je izmislio *impertinenti*?

Zast. Spinčić odgovara mu rezko: *Pitajte svoje na galeriji.*

Predsjednik viče, *basta! basta!* ali Jenko glasno pročitati cilu obrazo. Sliedeći hrvatski zastupnici izrekli su riječ: *obećajem*, pozvav se pri tom na obrazac, pročitani po objeći drugova.

Nepotvrđena rezolucija saborske većine.

U sjednici 14. januara 1895. bijaše prihvaćena rezolucija, kojom je saborska većina bila odlučila, da u istarskom saboru ima biti razpravni jezikom jedino talijanski jezik i usljed koje bi se imalo interpelacije i predloge podnašati samo u tom jeziku.

Njeg. Veličanstvo uskratilo je potvrditi toj rezoluciji, a predsjednik je sada pročitao odnosno previše rješenje.

Izjava saborske većine proti postupku podpredsjednika dra. Stangera.

Zast. De Franceschi moli za riječ i predsjednik mu ju daje.

Dobiv ju, pročitao u ime saborske većine izjavu prije sastavljenom i tečajem sjednice nekako, ako i nespretno, izpravljenom.

Saborska većina morala je pravom otkirati, da će se zemaljski podkapetan u prvom redu poslužiti talijanskim jezikom, uzimajući u svojstvo podpredsjednika riječ u svojoj sabornici.

Zateč što nije imao ni najelementarnijeg obzira napram sabora, prosvjedujem odlučno u ime saborske većine proti takovom nepriznavanju naših prava od strane saborskoga podpredsjednika.

(U ovoj izjavi nalazilo se je za čitanje uvredljivih izraza, među kojima navadjamo: *nepristojnost* (scouvenienza) i neznajući postupak (inqualificabile procedero) podpredsjednika, na što su prigovarali zastupnici manjine i podpredsjednik sam, neobično razdražen. Te riječi, u koliko dozajemo, odsudile su i neke visoke, inače nam protivne osobe, a pohvalile postupak podpredsjednika. Većina je dakako pohvaljivala toj pristojnoj izjavi, izročenoj po jednom svom drugu.)

Ustak manjine.

Čim je pročitao zastupnik De Franceschi navedenu izjavu, zamoli riječ za zastupnik Spinčić i predsjednik mu ju daje.

Zast. Spinčić: Visoki sabore! Već prije bio sam molio za riječ, hoter kad je predsjednik rekao, da prelazi na svećeno obećanje, postaviti k tomu formalan predlog, da se nauze formula svećenoga obećanja pročitati također u hrvatskom jeziku. Predsjednik je rekao, da neimam pravo na riječ, dok nepoložim svećeno obećanje i ja sam mu se pokorio. Mi smo se pomogli, kako smo mogli, i pročitali sami formulu hrvatskim jezikom.

Sad sam si izmolio riječ na izjavu većine, pročitavši po zastupniku De Franceschi-u. On je prosvjedovao i to kakvimi izrazi, proti tomu, što je g. podpredsjednik dr. Stanger govorio prije hrvatski, pak talijanski. Što pak da mi s ove strane rećemo, kad vidimo, da gosp. predsjednik nije se u svom govoru došao reći niti riječi u našem jeziku, u jeziku

— Za Boga ljudi, zlo se dogodilo.

— Što je, što je, uplašeno će svi, skočiti na nega.

— Taman pred vašim vratima leži čovjek sav u krvi... Čini mi se, da je mrtav. Za cjele ga je njetko umorio. Pa ovdje — u našim selu... Bože! Bože!... bukaju starac, lamajući rukama.

Na te riječi svi kao kamenili.
— Ljudi, hajdmo da vidimo, što se to zbilje. Možda je čovjek još u životu, možda mu treba naše pomoći, prene se Marko, uvijek spreman, da pričeće svomu bližnjem u pomoć. Slišav se ognjišta izabje starac iz kuhinje i spusti se žurno niz stube u prizemlje, a odavud kroz vrata na polje, kamo ga sliedeše svi estali.

Izlišavši iz prizemlja, ugledaše u istinu nekakog čovjeka, što je pokraj zida ležao na zemlji. Glava mu je bila sva okrvavljena, a ležao je taj nepomično i bled i bez daha i u životu. Marko pristupi bliže, klekne do čovjeka, promotri ga pobliže, pa potruv, izlance:

— Ivan...
Svi se prisutni sgroza i ogledaju u čudu (Konac sliedi).

većine, velike većine pučanstva ove zemlje, da nije nit svećenoga obećanja pročitao u jeziku hrvatskom ili slovenskom, koji se govori širom cijela Istre.

(Čim je Spinčić počeo govoriti, počeli su članovi većine dizati se sa svojih stolica i izlaziti iz dvorane, a na galeriji se je vikalo i pakalo i kahljalo cijelo vrijeme, što je zastupnik Spinčić govorio; čulo se i riječi: *basta, basta*, dočim su članovi manjine odobrivali govorniku, a namjestnik se nestrijplivo mio, gledajući sad predsjednika, sad na galeriju. Predsjednik opominje govornika (amonico). Dr. D. Trinajstić: Amoniskajte galeriju, koja je prije prema nam vikala impertinenti i sad tako buči. Predsjednik je konačno opomenuo galeriju, ali ujedno i prekinuo govornika sa riječmi: *basta, basta*.

Zast. Spinčić: Nisam još svršio i vi neimate pravo ureti mi riječi, dok stvarno govorim.

Predsjednik: Ali ne mogu dopustiti.
Zast. Spinčić: Ali gosp. predsjedniče, ja govorim k stvari, o kojoj je čitao De Franceschi...

Predsjednik: Nemogu dozvoliti, danas nije ništa drugo na dnevnom redu, nego otvorenje.

Zast. Spinčić: Gospodine predsjedniče...

Predaj, koji je do sada stajao, sjeda, uhvati zvonca, opetuje da nemože dozvoliti i boće, da zaključi sjednicu, na što Spinčić viče te i čuvši reče: *prosvjedujem proti takovom postupku predsjednika i sjeda i on, dočim predsjednik sjednicu zaključuje i ureće drugu za sutra dan. Takav bijaše početak.*

Dopisi.

Iz Nerezinah (Konac). Treba poznati nerezinski puk. Neki su se podpisali jere su morali, drugi su podpisali jere su uzeli riječ za sveuču, jer nisu stvar shvatili, jer nisu u ovoj kritičnoj prigodi zlu domislili; je su se podpisali radi prijateljstva i rodstvenšarenjaci, a neki pak crkveni pjevači jer v da im ide bolje latinsko, nego glagoljsko i vanje a kad se dobro promislili, biva sve p tivo, a šarenjaci vela: Kad pjevači, latin pjevaju, svaki će reći, da sa študija glava a kad pak pjevaju hrvatski, sv će reći, da su prosti Nerezinci. Dakle latinski, a ne hrvatski. Napokon neki, osob ženskoga spola, su se podpisali, jer u s govore: popi i fratri neće nas u p triebi pomoći, nego gospodin; dakle, govora žena mužu, podpiši se i drži se ovoga, a u siromašnoga bratra. Koliko se je podpisastiglo, po ovakovom ženskom umovanju? Nesretne ženske lakomosti i šarenjačku lukavost prosudite također i po osobah, koje su s barbijom i crnilom u rukah na okolo tekli, da podpiše dobiju. Te osobe nisu vam drugi, ako ne prijatelji i pouzdanci našega gospodina. Cavedoni je sakupljao podpise na studencima, a Grbac i Menišić po kućah. Dakle njih poslali, bilo je isto, što dati za povjed daznikom i strašljivim nekim ženam i djevojkam, da se podpišu šarenjačku lukavost prosudite napokon i po ovoj okolnosti: da se puk nedoajeti otrovu, koji se je skrivao u onih podpiših, usudio se je g. Cavedoni doći s papiriom također g. kapelanu javno na studencu, da se i on podpiše. Ovakvo se je došlo i drugim odličnim Hrvatim u iste njihove kuće.

Ako je obćina htjela čuti pravu i iskrenu volju našega puka glede mise, zašto je onda ona poslala tražiti ove podpise po svojih ljudih, koji su imali posla u smutnji? Zašto nije ona odabrala dobre kršćane, koji ne pripadaju ni jednoj ni drugoj stranci? Zašto nije s onom dvojicom poslala barem jednoga poštenoga Hrvata za svjedoka? Tko će vjerovati, da su istiniti i iskreni oni podpiši i da se nisu silom i prevarom izveli, kad mnogi od ovih podpiša, da ne rećemo dva dijela, su se pojesti u kućah, gdje talijance nije mogao nijedan čovjek hrvatske stranke ni vidjeti ni čuti? Na taj način ste mogli i još onoliko kriza i podpiša dobiti i prikazati je za istinite. dočim bi mogli bit neprovi. Nitko nije dožan dakle vam vjerovati, da su istiniti i iskreni i da se niste poslužili nasiljem, prevarom i strahovanjem. ne samo Hrvati, doli niti isti šarenjaci nebi se bili podpisali; dakle mislim, da će ih i biskupija uvaziti, kako zaslužuju.

Jeau li pak oni podpiši svi od otaca obitelji? Ne, jer znamo, da se je i mladica i djevojaka podpisalo, a koliko će biti pak podpiša ženske glave, u odsutnosti svojih muževa? Lahko za ovakove krize i podpiše u Nerezinah! Dakle na vidjelo sa podpiše, da ih mi prosudimo, koji poznajemo narod, a ne ordinarijat, koji malo koga poznaje.

Da su bile nekakove tajne kod sakupljanja ovih podpiša, jamči nam Z., koji reče: da sam ja znao, da se ovo išće, nebih se bio nikada podpisao za latinaku misu, a deset puta bih se sad podpisao za glagoljsku. Nu

čujte ovu pripovjedicu, izmedju tolikih, koje bismo mogli navesti. Došao Grbac i Menišić i u kuću starca Dinka Sokolića, pošteniaka i kremen-Hrvata, te mu počeli govoriti: *ala šantolo, podpiši se*. Nu, da vidimo prije, što je pisano, odvratim im veselo neuplašivi starac. *Nesmi je se čitati, odgovoriše oni*. Vrata su ram otvorena, izajdite odmah, zagradi im štovani starac i više ne govoriti. Tako ovaj starac odsjedej ovoj dvojici, tako on zuda u prigodi zagrmiti i odsjede samomu gosp. Zoroviću. Po ovom slučaju prosudite sada tako su se postigli nerezinski podpiši. Ako su ova gospoda ovako postupali s Dinkom Sokolićem, pametnim i razumnim starcem, kako će bit onda postupali s nekim pukom, a osobito pak strašljivim ženami i djevojkami? Bog vas poživio vrli i obljubljeni starče Dinko Sekoliću zajedno s drugim nerez. starci Ant. Sekolićem pok. F., Iv. Zorovićem p. J., Iv. Marinčićem pok. Os, Dum. Brakom p. D., Iv. Rukonićem p. B., šepikom Kanafetićem i drugim, koje rad kratkoće nemožemo navesti i koje rad njihove dobrote, poštenja, razbora i ljubavi prama svomu hrvatskomu narodu, preporučujemo svoji nerezinskoj mladeži za izgled i ogledalo.

Svršiti ću izjavljujući, da u Nerezinah je sve moguće, dokle živi jedan. Ako ovomu skoči u glavu, te se sutra pohvali, šarenjake će se brojiti na prete jedne ruke; ako ovomu skoči u glavu, da se misa pjeva u kinezkom jeziku, stalan sam, da bi se i za ovakovu misu našlo dosta podpiša u Nerezinah. Dakle, što odatle alieli? Sliedi to, da nerezinski podpiši za latinaku misu nisu pravi izraz hrvatskoga puka i stoga da ne vriede više od suha boba. Stalni smo, dakle, da će presv. g. biskup narediti samo glagoljsku neajednu misu u Nerezinah (Ovdašnji židovski listić piše, da je biskupija zadala u Nerezinah...)

Mača e misle neki ter neki stari raprezentanti va Boljuse, da tako ljudu huckaju i draže proli plovanom iz Sušnjevice, Vranja i Paza?

Eh prijatelju moj, čorav se vajak raj s čoravim družji, nego li s onim ki dobro vidi.

Ma ja bih reka, da mora bit još nešto drugoga va ten, aš to dielo ni sasvim čisto.

I ja mislim, da mora bit nejde nešto blatnoga.

Ma e misle neki ter neki stari raprezentanti va Boljuse, da tako ljudu huckaju i draže proli plovanom iz Sušnjevice, Vranja i Paza?

Eh prijatelju moj, čorav se vajak raj s čoravim družji, nego li s onim ki dobro vidi.

Ma ja bih reka, da mora bit još nešto drugoga va ten, aš to dielo ni sasvim čisto.

I ja mislim, da mora bit nejde nešto blatnoga.

Ma e misle neki ter neki stari raprezentanti va Boljuse, da tako ljudu huckaju i draže proli plovanom iz Sušnjevice, Vranja i Paza?

Eh prijatelju moj, čorav se vajak raj s čoravim družji, nego li s onim ki dobro vidi.

Ma ja bih reka, da mora bit još nešto drugoga va ten, aš to dielo ni sasvim čisto.

I ja mislim, da mora bit nejde nešto blatnoga.

Ma e misle neki ter neki stari raprezentanti va Boljuse, da tako ljudu huckaju i draže proli plovanom iz Sušnjevice, Vranja i Paza?

Eh prijatelju moj, čorav se vajak raj s čoravim družji, nego li s onim ki dobro vidi.

Ma ja bih reka, da mora bit još nešto drugoga va ten, aš to dielo ni sasvim čisto.

I ja mislim, da mora bit nejde nešto blatnoga.

Ma e misle neki ter neki stari raprezentanti va Boljuse, da tako ljudu huckaju i draže proli plovanom iz Sušnjevice, Vranja i Paza?

Eh prijatelju moj, čorav se vajak raj s čoravim družji, nego li s onim ki dobro vidi.

Ma ja bih reka, da mora bit još nešto drugoga va ten, aš to dielo ni sasvim čisto.

I ja mislim, da mora bit nejde nešto blatnoga.

Ma e misle neki ter neki stari raprezentanti va Boljuse, da tako ljudu huckaju i draže proli plovanom iz Sušnjevice, Vranja i Paza?

Eh prijatelju moj, čorav se vajak raj s čoravim družji, nego li s onim ki dobro vidi.

Tažnom rodu — i za platu sebi Sanjao si vianće lovorove.

I još suzu zahvaljenih roda, Možda smiešak obljubljenog žene, Pa u takvom idealnom sanku Za viek su Ti sklopile se zjene!

Barjak klonu u mladog Ti ruci, Mač je pravde s desnice Ti pau... Ledna samrt k svom Te, čvoru pove Na put zića kad si taman stao!

Mješte vianca s lovorove grane Kraj Trog odra propisaje cvieće, Tužna majka mrtvoga te plače Rod ti pali samrtnice svieće!

Zadar. R. K. Jeršov.

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri pripisala nam g. Jelusić Ivan iz Kopra 15 nč. — G. drnd. Anton Antončić iz Krka sabranih kod veselice u Omišlju for. 4.50. — G. Danijel Jurković iz Rieke 10 nč. — G. Stelarić izručio nam 3 krune.

Urednik „Il Pensiero Slavo“ gosp. Jakić predao nam for. 6.25, koje mu doposlaje Slavica Švaglič, netajkinja bakarskoga župnika Don Strefka Švaglića, sakupljenih prigodom imendana ovoga.

Matte Karabalić, umirovljeni činovnik, brat pred. kanonika Ant. Karabaića, premijno je naglo dne 8. t. mj. u Skrbidžu (Sv. Fusk) u 65. godini svoje dobe. Sližio je svojedobno u Dalmaciji. Bio je skrban otac svoje mnogobrojne obitelji, bistra uma i korenit Hrvat. Pokoj mu vječni!

Ustoličenje za župnika. Iz Baške piše nam, da će biti tamo u nedjelju dne 11. t. mj. ustoličenje novoimenovanoga župnika zeleč. g. Antuna Andrejčića, kojemu želimo, da bi dugo vodio onaj čestiti puk k duševnom i tjelesnom blagostanju.

Zadužnice za pok. Dr. Mihovića Klaić. U Trstu prebivajuća braća Dalmatinci mrazala su pozive na zadužnice za Dr. M. Klaića, koje će se čitati u crkvi sv. Antona Staroga u petak u 8. sati u jutro. Dužnost je svih Slavena u Trstu, da učestvuju toj molitvi. Hrvatsko-slovenski klub u Istarskom saboru zastupati će kod te molitve gosp. Dr. Otokar Rybář.

Za Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri izručio nam g. Stelarić 3 krune.

Za mužku podružnicu sv. Cirila i Metoda u Kastvu uplatio je a saldo ntemeteljne svote gosp. Klofanda Vjencealay, kapen u Sv. Mateju 50 for.

Za pošteniaka Sestana iz Draguca pripisao nam je g. Josip Petrak, kapelan u Zvoncu for. 1.

Istarsko-talijanska suruvost. U petak dne 10. t. mj. odpejalo se je parobrodom „Quieto“ iz Poreča put Trsta osam članova hrvatsko-slovenskoga kluba na zemaljskom saboru u Poreču. To bijahu g. Jenko, Kompare, Kozulić, Mandić, Spinčić, Stanger, D. i M. Trinajstić. U Poreču bijaše nešto vjetra, nu nitko nije slutio, da parobrod nebi mogao u Trst. Čim se je parobrod dalje od Poreča odmicao, tim većna rasla je bura, te je parobrod morao mimoći luke u Cittanovi, Umagu i Saurdriji. Neobično jaka bura uzvitala je tako silno more, da bijaše sve mokrno na parobrodu i svatko je Boga molio, da bi se već jednom stiglo kamo u luku. Tada negda stigne parobrod nešto poslije jednog sata po podne u Piran. Sve se sa parobroda izkrcalo, a tako i naši zastupnici, jer im bijaše rećeno, da parobrod nemože nikako dalje. Još na parobrodu odlučise naši zastupnici, da će kočijami iz Pirana dalje u Trst. Čim se parobrod pristao uz mal, ponudi im se neki vlastnik kočija, da će ih omnibusom dovesti u Trst. Ponuda njegova bijaše prihvaćena sa opazkom, da će ga zastupnici čekati izvan grada kod stare kuće.

Netom su zastupnici zapustili parobrod, počelo je za njimi granti mnoštvo piranskih gradjana zvižduć i viedu na sav glas: *fuori i fuori, abbasso Spinčić, perat Mandić, fuori i farabutti, in mar con loro idi*. Nigdje traga kakovog straži ili oružnika. Videći zastupnici, što im se pripravija, odlučise neostati ni časa u mjestu, već hajd najkraćim putem preko uz iz grada. Za njimi vikalo se i zviždalo neprestance.

Priljagu izručili su putem jednomu poslužniku (fakinu) i jednomu dečku. Stignuvši izvan grada, gdje tvore poznate zidline vrata, zastavili su se, da prečkaju voz ili vozove. Pošto ne bijaše dužje vremena vozova, poslase dečka, koji je nosio priljagu, neka skoči u grad viditi, da li dolaze vozovi. Dečko se do mala vratio,

Na grobu Antuna Podreke, doktora prava rođ. dne 9. januara 1867. u Štrpedu, umr. dne 26. decembra 1895. u Pazinu.

O Bože dobri, težka je ta rana! — Ah! tko će da nam ju izieli! Kad od nas Ante miš se odieli, Ta stabla našeg nadobudna grana?

Ko ljubka zviezda, znanjem ohasjana, On area naša nadom razveseli, Da s njim će doći i k nam danak bieli I dić se mnoga prava zakopana.

Šterpeds plači — i ti plači Istro, Što za viek smrt mu sklopi oko bistro, Što medna usta već mu zborit neće

Što k ljubavi i svetoj slozi kreće, S tog Ante, nekad nado naša jaka, Nek pazinska ti zemlja bude laka!

Nad grobom pobratima Dra. Antuna Podreke.

Sa barjntkom prosvjete i svjetla K rodnoj zibci mladjan si se vrno Plamom una prosvitav tamn, Maćem pravide gonit što je crno.

Soko sivi, poletan i smjeli Što si trzi suze jadnikove

te izjavi, da voza neima, nego da dolaze građani (sigurni). Dok bijahu zastupnici tu sam, nadležni su dva mlada gospodina dvojbeno ponašanje, uslijedila se u jedno dvoriste, gdje ih je nestalo. Malo zatim prigrnulo je veće mnoštvo građana, a zastupnici videći to, odpušile se pjeske na put. Nosioci prtljage išli su za njimi. Građani piranski pratili su oko 20 minuta zastupnike, urličući i zviždujuć kamo biesni, a konačno počeli nekoi izdaleka i kamenje za zastupnici bacati. Zastupnici počeli se dogovarati, kako će se braniti, budu li napadači s bliza s kamenjem navalili. Prvi kamen, koji je bio doista među zastupnike, imao je biti znakom na protunavali ili bar odlučnu obranu. Napadači kano da su to stali, odustaje od daljnje progona. Nakon polsatnog hoda izjavio prtljagosi, da neidu dalje i da se skoro boje vratiti se u Piran. Taj bi ihu plaćeni, a zastupnici oprliše sami prtljagu pak put pod noge i po najvećoj buri podjose napried.

Još nedalako Pirana projarile su oko njih dvie kočije. sa 6 osoba, koje bijahu do nosa pokriveni i zastrite, što je svakom u oči moralo pasti. Zastupnici došli su odmah na misao, da tu nije čist posao. Iduć lagano i boreći se proti biesnoj buri, dodjose sretno u Strujanj. Tu sjedjose dvojica od njih gg. Kozulčić i Stanger u malenu otvorenu kočiju, te se odvodeše u Izolu sa namjerom, da će tuj naći kočije i poslati ih u susret drugom, koji su malo za njimi pjeske put Izole krenuli. Ali i tuj ih pravrala nada. Neki vlastnik kočija hotio je već zapreputi klonje, nu čim je opazio dvojicu naših zastupnika, izjavi odlučno, da neide nikamo. Dakle i tuj su već znali, što dolazi. Nisu li možda već i tuj Piranci učinili svoju?

Poslije četvrtog sata stignu u Izolu i ostali zastupnici, koji su već na putu bili doznali, da u Izoli neima za njih kočija. Dvojica od njih podjose na brozajvni uređ, te javiše u kratko c. kr. kot. poglavaru u Kopru, što im se u Piranu i u Izoli dogodilo, zamolivi, da im se pošalje u susret iz Kopra kočije i asistencu. Odatle podaše se dalje put Kopra. Bura je upravo biesnila; more je bacalo oblake pjene preko ceste, pjesak letio po zraku kano suho lišće; svaki čas si mislio, eto sad će sve akupa biesna bura baciti u more. Oni junaci napried, ali kočijam iz Kopra ni traga. Svi izmučeni i obnemogli stigoše u sumrak pred Kopar, gdje se ceste dijele. Tu je crkvice na gornjoj strani ceste. Odlučeno bijaše nepoći u grad, jer se je bilo bojati novoj navalil od strane Koparčana, koji bijahu bez dvojbe obavješteni o njihovom dolazku. Čim su prošli rečenu crkvicu, opaziše, kako se dvojica mladih ljudi naglo iz crkvice odsuljahu kraćim putem put Kopra. To bijaše bez dvojbe koparska straža, koja je imala u gradu najaviti dolazak naših. Što sada? U Kopar se neimja, dalje se ne može, jer sila malakša, vjetar biesni sve to više, noć pritišće sve to boljje. U toj neizvjestnosti opaziše u predgrađu sv. Nazarija dobro razsvijetlenu kuću, koju upoznase nekoi za kasarnu financijske straže. Odlučeno hje poći ravno tamo. I tako bi. Tu ih gostoljubivo primiše, po mogućnosti pogostiše i konak pripravise. Odatle bi javljeno c. kr. kotarskom glavaru sve, što se je dogodilo od Pirana do Kopra, naglasiv na koncu, da su zastupnici bez stana. Ta prijava ostala je bezuspješna.

Zastupnici prenočiše u kasarni, a slijedećeg dana u jutro krenuše put Trsta. O toj Odyszeji naših zastupnika govoriti ćemo jošje.

Gospodake gostbe u Poreču. Prigodom otvorenja zemaljskoga sabora u Poreču bijahu tamo dvie gospodake gostbe. Na dan otvorenja sabora pogostio je zemaljski kapetan gosp. M. Campitelli gospotiskim objedom c. kr. namjestnika g. Rinaldini-a, zemaljskoga podkapetana g. dra. Stangera, vladinoga povjerenika na saboru gosp. A. Fabiani-a i upravitelja c. kr. kot. poglavara g. Lasciac-a.

Dan zatim pogostio je istu gospodu g. biskup Flapp, pozvav jošje gg. zastupnike: Kämparda, Rizi-a, Canciani-a i Polesini-a. Osim ovih bijahu na gostbi i nekoi članovi porečkoga kaplota.

Službeno izvješće o divljačkom ponašanju građana piranskih proti našim zastupnikom. Na drugom mjestu donasmo obširno izvješće o putovanju naših zastupnika na zemaljskom saboru iz Poreča do Pirana morem, a odatle do Kopra krajem. Naše izvješće odgovara po sve istini i na isto je pripravno prišeci svih osam zastupnika, koji su onog strašnog dana izkusili sve nepogode biesnećeg elementa i podvigliane svietine. Zastupnici naši držali su, da će oblasti, ako im je ista stalo do časti i života predstavnika većine pučan-

stva naše pokrajine, povesti strogu izragu proti izgređnikom, te iste po zaslugi kazniti. Izraga bijaše u istinu već porvedena i to, kako kaže njemački polustlužbeni list „*Triester Zeitung*“ po nalogu c. kr. namjestnika. Istraživo je upravitelj c. kr. kotarskoga poglavara u Kopru g. Schaffenhauer. Uspjeh izrage priobćeje rečeni list kano službeno izvješće u broju 9. od dne 13. t. mj. pod naslovom: „*Demonstracije proti zemaljskim zastupnikom*“. U glavnom glasi te izvješće ovako: Nakon izkrcanja prošli su zastupnici od nikoga niti najmanje uznemirivani kroz grad napram vrhuncu kod groblja, da tuj tekaju na naručeni voz. Tvrđnja, ka da bi bili zastupnici već u gradu *insultirani, neodgovara dakle istini.* Kadno bijahu zastupnici na rečenom vrhuncu, nadležno je iz grada napram groblja oko 12 uličnjaka (Gassen-jungen), koji su izdaleka počeli proti zastupnikom glasno vikati i urlikati. *Uličnjaci bacili su i nekoliko kamena proti zastupnikom, nu od takove daljine, da ih nisu mogli pogoditi.* Na to se uličnjaci razidjose, a zastupnici su neuznemirivani prošli put pjeske napram Izoli.

Ove je dakle izvješće kot. poglavara iz Kopra, a mi znadem pod izvješće, da ima tršćanska vlada u ruci i drugo izvješće, koje se temelji na izpoviedi očevicda, i koje odgovara po sve onomu, što mi o tom na drugom mjestu priobćujemo, koje je dakle po sve različito od gornjeg službenog izvješća. Neznamo doista, što je c. kr. namjestništvo sklonilo na to, da je dalo prednost priobćenju službenom izvješću, koje se može temeljiti jedino na izkazih onih osoba, koje su demonstrirale same ili koje su sa demonstrantima jedne mišli, jer ne možemo predstaviti, da bi bila ona sramota piranskih građana ikoja službeno osoba prekriljenih ruku matirala. Značajno je svakako, što istodobno priobćuju gornje službeno izvješće „*Trivestrica*“ i lažliberalno-židovski „*Il Piccolo della Sera*“.

S jedne tale s druge se podamjeshuju. Na drugom mjestu naći će naši čitatelji viest o barbarskom napadaju piranskih građana na naše zastupnike i opis putovanja ovih od Pirana pjeske do Kopra. Prvi je donio viest o tom junacima piranskoga gospoda „*Il Piccolo*“ od dne 11. t. mj., poprativ ju nekim zloradim zadovoljstvom. On je priznao, da se je proti našim zasupnikom u izvan grada demonstriralo.

Ovo priznanje pobija isti list u svom večernjem izdanju od dne 13. t. mj., dotim priobćuju službeno izvješće o izgređu (o kojem govorimo na drugom mjestu) bez ikakvog tumačenja.

U istom broju od 13. t. mj. na večer tajni na 3. stranici, da bijaše izgređa u samom gradu, kano i polustlužbeno „*Trivestrica*“, a na stranici drugoj izmječava se našim zastupnikom, što nisu imali odvažnosti stupiti ono zlokohe večeri u grad Kopar. Mi poznamo prisiljeni smjeh toga krivonosa i njegova dopisnika iz Kopra, koji će valjda zažiti do smrti, što mu naši zastupnici ne pružise ono večeri prigodu, da izkazi on i njegova svojta u Kopru na njih sva grubost istarsko-talijanske kulture ili surovosti. Nije im so posrećilo, stražili su badava kod crkvice M. B. od Smedelli i odatle jad i osveta, koje se ne boji nitko, a najmanje naši zastupnici. Talijanski junaci ne imaju ni toliko obraza, da bi svoj čin javno priznali i kod toga ostali, već poput kukavica i starih baba baciv kamen, kriju ruke. Zar ne, junaci Pirana, Izole i Kopra, da je strah vrag?

Izviješće zemaljskoga odhara o sveobćih zemaljskih izbornih, obavijenihi mesecamaja 1896. Predsjedništvo istarskoga sabora razdielilo je dne 14. t. mj. među zastupnike izvješće zemaljskoga odhara o zadnjih obćenitih izborih, iz kojega vadimo slijedeće podatke o pojedinih izbornih kotarih.

I. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske občine kotara koparskoga imade se izručiti verifikacionalmu odboru, jer da je stigao utok od nekoihi biraća občine Pomjan proti tomu izboru. Izabrani bijahu gg. *Kompare* i *dr. M. Trinajstić*.

II. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske občine kotara puljskoga ima se odobriti, jer da neima proti istomu utoka. Izabrani bijahu gg. *Cleca* i *Dožanovič*.

III. Izbor dvojice zastupnika u vanjskih obćinah kotara porečkoga imade se odobriti, premda bijaše mnogobrojnih pritužbah proti prvotnom izborom i akoprem je 16 fiducijara prosvjedovalo proti izboru zastupnika. Izabrani bijahu gg. *dr. Venier* i *Vergottini*.

IV. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske občine kotara pazinskoga imade se odobriti. Izabrani bijahu gg. *dr. Laginja* i *dr. D. Trinajstić*.

V. Izbor dvojice zastupnika u izvanjskih obćinah kotara lošinjskoga imade se izručiti verifikacionalmu odboru, jer su stigli na sabor utoci biraća iz Vrha i

Orleca. Izabrani bijahu gg. *Spindič* i *Kozulčić*.

VI. Izbor dvojice zastupnika izvanjskih obćinah kotara Voloskoga imade se izručiti verifikacionalmu odboru, jer je stigao na sabor utok *Franciška Marottija* proti prvotnom izboru u Podgradu. Taj utok odbila je kao neosnovan odmah nakon izbora politička oblast. Izabrani bijahu gg. *Jenko* i *Mandič*.

Za sve ostale izbore t. j. za one u gradovima, trgovacku komoru i veliki pogod predlaže zemaljski odbor, da se ih odobri.

Od devatorice hrvatsko-slovenskih zastupnika predlaže dakle zemaljski odbor saboru na odobrenje samo trojica (Laginja, D. Trinajstića i Stangera), dočim se izbor ostale šestorice imade uputiti verifikacionalmu odboru.

Novi odbor čitaonica u Podgradu. Na zadnjoj skupščini toga središta rodoljubnih Podgradjaca bijaše izabran slijedeći odbor: predsjednik g. *Slavoj Jenko*, načelnik i zemaljski zastupnik; podpredsjednik g. *Ante Rogajč*, župnik-dekan; tajnik g. *Josip Bjiljogaj*; blagajnik g. *Kristijan Bogatec*; odbornik i dr. *Tyemo Bilek*.

U istom mjestu konstituirao se je odbor podravnice sv. Cirila i Metoda kako slijedi: predsjednik g. *Ante Rogajč*; podpredsjednik g. *Slavoj Jenko*, tajnik gosp. *Josip Habak*, blagajnik g. *Josip Volk* i zamjenik g. *Ivan Makarovič*.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatici priredjuje dne 13. t. m. u prostorijam družva „*Zora*“ dobrotvorno ustupljenom Zabavnu Večer s Plesom, predstavam, Tombolom itd. Početak u 8 sati u večer. — Uzalnica po osobi jedna krma. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

ODEBOR. „*L. amico*“. Pod tim naslovom počeo je ovdje izlaziti polovicom decembra 1895. listić za talijanske katolike u Primorju. Kako čujemo, to je glasilo mladih talijanskih svećenika grada Trsta, kojim je na čelu poznati prijatelj našega jezika, gosp. *Mioni*. Kažu nam prijatelji, da je taj listić vrlo shoparan, a slaze se sa lažliberalci i u tom, što hvali glasovitog „*Lega*“, koja se nalazi u najradikalnijih rukah i kojoj je svrha raznaroditi našu dječicu u ovih naših stranal. I takovo društvo hvali tobož katolički list.

Izpravak. U brozajvnom izvješću o prvog saborskoj sjednici u Poreču, priobćen u zadnjem broju „*Naša Sluga*“ podkopi sa slijedećim pogriješak:

U radku odzoge, gdje stoji, da je protičito hrvatsku formulu svećenoga obećanja, „*Kotarski kapetan*“, ima glasiiti: „*podkapetan*“, što ovim ispravljamo.

Tržaško podporno in bralno društvo imati će u subotu dne 18. t. mj. u redutnoj dvorani knazlišta „*Palitama Rosselli*“ svako-godišnji ples. Uzalnica za osobu i krma. Početak u 8 sati. Kod plesa igrati će vojnička glasba.

Brozajvni ured u Poreču otvoren je za vrijeme zasjedanja zemaljskoga sabora svaki dan od 8 sati u jutro do 12 sati noć.

Redarstvena izpostava u Miljah (expositura). U novlje doba pritegnut je istarski gradčić pod dijelokrug c. k. ravnateljstvo redarstva u Trstu to bijaše tamo ustrojena redarstvena izpostava, kojoj dolazi na čelu c. k. redarstveni povjerenik ili komesar. Takovim bijaše ovih dana imenovan činovnik od glavnoga ravnateljstva, koji nepozna ni u reči ni u pismu hrvatskoga ili slovenskoga jezika. Ta izpostava ustrojena je reč bi najriše radi radnika u tamošnjem arsenalu g. *Strudhofa*, koji su većinom Slovenci. Znatiljni smo kako će el. ravnateljstvo opravdati to imenovanje i kako će se g. komesar sporazuminiti sa našimi radnicima.

Iz Mošćeničke drage pišu nam, da je tamošnji trgovac g. Vinko Mavričić dobio od el. ravnateljstva pošta i brozajva u Trstu poštaraku štrajknju i torbu za pisma za *Kraj* i *Drugu*, koja rečeni trgovac razdieli naslovnikom, što je od velike narećine za tamošnji puk, osobito za trgovce i obrtnike.

Iz Boljunja pišu nam 12 t. m. Ovajšnje obćinsko glavarstvo reč bi da ima poseban povlasticu kod obavljanja obćinskih izbora. Izbornu listu, koja je najriše sastavljena na temelju kakove „*stare listine*“, još iz vremena oca Abraham-a, pripravila je i izložila točno, kako zakon zahtjeva, nu na mnogobrojne reklame pravodobno podnešene još se ni danas odgovorilo nije. Da bijaše malo više skrbi i marljivosti kod sastavljanja liste, nebi bilo onoliko prigovorova ili reklama, koliko jih je. Neznamo, gdje je obć. glavarstvo uzelo zakon ili pasu, da savizlje komisiji za riešavanje reklama prije nego li izteče rok ustanovljen za podnošenje reklama, a istobitno zasnamo, što toliko zavlači sa riešitvom reklama. Ili misli obć. Glavarstvo da će tim zatezanjem dati izborom drugi pravac i izlazak? Reč bi da je tomu tako, jer se „*talijanstvo šarenjaci*“

prvo“ silno muče i napiju, da svojim na govaranjem i napajanjem puk smute. Mišliti su „*Talijani-karenjaci*“ da će poč se gladko kako po loju, pa izložili, odmah izbornu listu, a sada kad vide, kako stoje stvari, plaše se izaći u boj sa novom strankom, pa zatežu u nadi, da će svoju svrhu postići. Biti će dakako „*lakomaca* i „*prodamac*“ ali neće toliko, koliko Talijani misle, jer je kmetovi radije uzdržati svoje poštenje i dobar glas nego li se pustiti od starih liscica za nos vuci i svoj jezik i poštenje pogaziti. Govori se, da talijanstvo-karenjaci stranka razpolaze budim novcem u izbornu svrhu. Preporučujemo tamošnjem pučanstvu nek se ne pusti omamiti *Judinim* novcem, jer „*više vriedi dobar glas nego zlatan pas*“.

U ostalom obćenjuje od c. k. oblasti, da dađe izbore čim prije obaviti, da se puk ne smućuje; dvie će biti stranke, talijanska i hrvatska jedna ili druga mora podleći.

Učkar. Iz Lovrana pišu nam 18. decembra: Danas mi je došal list od mojega dobrega prijatelja „*Zaneta*“ iz Nova-Jorka. Čajta malo, ča mi piše:

Dragi moj Ladonjo!
Ti davam na znanje, da sam hvale Bogu srećno i zdravo došal va Nova-Jorku. Istina, va Oceanu je po sakrabojsku kuhalo i vrelo, ma ča češ da to stori nam stareom mornarom, ki smo već videli svega i svrševa. A kako da ne, kada smo već od maloga navajni more mlati. Ovde mi ni slabo. Našal sam i nekoliko ljudi našega jezika, pak ti će svakako da mi budu na ruku. Krv ni voda, ale prava je škoda za nas, da se doma jako slabo poznamo, tako da se komać vane, va tujem svete jedan drugemu zblizamo. Ovde, srdaćni moj Ladonjo, smo ti svi kao braća; kada čuješ tu hrvatski govoriti, misliš, da si — u raje. Tu se ne pita odkuda si, od koga mesta. Dosta je, da govoriš hrvatski, pak već se samo sobom razume. Da si naš čovek. Ah! da bi znali Kobula, Fratara, stari Tonič, Cole, Juran i drugi neki, ki se puste za nos peljat, kako je sladka materina beseda va tujoj zemlji, mej tujnimi ljudi, nebi za sigurno držali za onimi, ki gledaju, kako da nas živih zakopaju. Ja, drag moj Ladonjo, vernj mi, kada čovek zapušta svoj narod, svoj jezik, svoje ljude — on se sam zakopa. On žive, ma nijedan za njega ni nezna, to će reć, on je živ zakopan. Neka pridu ti Taljani od Dobreća, od svetoga Roka i Opre malo smeo, pak te onupa videt, ča će reć materinski jezik, onupa nate reć: mi smo Talijani ale Istrijani, nego te reć: mi smo pravi Hrvati, čak hrvatski govorimo, zač smo rojeni va zemlji, kada se govori naški — hrvatski. Ma... ča ćemo no... mi smo svi takovi, ali opametit ćemo se već, kada nam bude teplo pod noge prislo.

Drugega ti nimam ov put niš pisat, nego da ovde hvale Bogu i majćice Božjoj Taljani nimamo i zato smo srećni i presrećni. Francezi su njim dali „*fugu pressu*“, Amerikanci isto, a samo mi ih držimo, kako da su nam i doli. Ala ma smo — ča neše Bog! Ma reci, da nismo! Za Italiju govore, da je blažena zemlja.

I ja govorim, da je blažena zemlja, ma znaš zać? Zato, jer svako leto puuo Taljani beži ča iz nje, tako da do malo let va Italije neče skoro ni biti Taljani. Puk da ni Italija blažena zemlja? Aj je, nego one brižne zemlje, kamo se oni talijanski pešljari nameste, one su — neblaženi. Ma pustimo to za danas. Ja te, moj srdaćni Ladonjo prosim, da mi lepo pozdravi ženu i reći njoj, da ča joj do mala poslat ki krajcar, samo da budem premogal. Još te molim, da mi preporučiš ženu, da mi decu čuva, da jih ne pušća okolo sa taljanskom dećinom, da mi se ne navade klet i Boga proklinjat, i da neka ih vadi hrvatski Boga molit i to onako, kako su to delali i njihovi stariji. A ako bi ča Kukuma „*in trigeva*“, da Ji ih otel k sebe, piši mi valje. Ča mu već je papa poslat. A ti moj dragi Ladonjo, čuvaj mi taj moj Lovrančiću, koji i ako je malo zašal s puta, ipak mi je sreć i dušji jako drag. Piši va onu dićnu „*Našu Slugu*“ sve ča vidiš i znaš, da je dobro i koristno za naša brižno mosto; neboj se, gospodini, ki ju štampaju, su jako dobri i prijaznivi; oni će ti vavek dat mesta, da našemu puku stumaciš, ča je pošteno i pravo.

Da si mi živ i zdrav. Pozdravi sveh našeh, a osobito tvojuh, da bi Bog dal tate i njim svako dobro i svaku sreću. Bog s tobom.

Tvoj
Žaneta.

Brižan Žaneto! Dugo od svejega rod-nega mesta on se isto skrbi za nas i za našu narodnost. Al ča ćemo no, kad je ovde sve uopak. Meno su Mikulovi sinu

